



van het Netebekken

Jaargang 2, nummer 2, juni 2011

Wateroverlast november 2010 - droogte voorjaar 2011

De grillen van de natuur: Van de zondvloed... - In de periode van 13 tot 15 november werd Vlaanderen getroffen door zware overstromingen. De combinatie van grote neerslaghoeveelheden op de reeds verzadigde bodem leidde tot zeer extreme afvoeren. Gelukkig bleef de waterschade in het Netebekken beperkt in vergelijking met bijvoorbeeld het Denderbekken. Dit hebben we ondermeer te danken aan het vlakke reliëf, de zandbodems en de resterende veerkracht in het Netebekken.

Het bekkensecretariaat werkte tijdens de jaarovergang aan een inventarisatie van de overstroomde gebieden in het Netebekken. Deze oefening gebeurde ook in de andere Vlaamse bekkens. We verzamelden informatie die maximaal bruikbaar is voor het actualiseren van de modellen en de overstromingskaarten, voor het optimaliseren van het watertoetsinstrument, voor het implementeren van de Overstromingsrichtlijn en voor de volgende waterbeheerplannen. Uiteraard werden ook de knelpunten gesignaleerd.

Dankzij de medewerking van gemeenten en brandweerdiensten, van natuurverenigingen en van verschillende waterbeheerders, sprokkelden we heel wat informatie bijeen over wateroverlast in bebouwde buurten en in de open ruimte (akkers, weiland, natuurgebieden, ...) hoewel dit laatste in de praktijk iets moeilijker bleek. U kan het eindresultaat, de meest recente overstromingskaart, [hier](#) raadplegen. De tekstuele weergave van de wateroverlast per gemeente vindt u [hier](#). De knelpunten werden omgezet naar actiepunten en opgenomen in het bekkenvoortgangsrapport 2010 voor het Netebekken. Verdere opvolging is dus verzekerd. Dank aan allen die meewerkten aan het opmaken van deze inventarisatie!



Naar de droogte...

In het voorjaar van 2011 leek de wateroverlast tijdens de winterperiode nog een verre herinnering. De natuur en de landbouw smeekten om water. De lente van 2011, gerekend volgens de officiële weerkundige statistieken (dit is van 1 maart tot 31 mei), was de derde droogste lente ooit.

Deze uitzonderlijke droogte laat zich ook voelen in onze waterlopen. De afvoeren op de bevaarbare waterlopen schommelen bijna overal dicht bij de laagst gemeten afvoeren voor deze tijd van het jaar. Kleinere waterlopen geraken meer en meer in de problemen. Dit komt ondermeer tot uiting in een lage zuurstofverzadiging, wat een belangrijke stressfactor vormt voor de biologische diversiteit in de waterlopen. Ook de grondwaterpeilen

staan onder druk. Meer informatie over de waterpeilen, de concentratie aan opgeloste zuurstof in oppervlaktewater of grondwaterpeilen, vindt u op volgende sites: www.waterstanden.be, www.overstromingsvoorspeller.be, www.vmm.be/geoview en dov.vlaanderen.be.

Verwacht wordt dat door de voorspelde klimaatsverandering dergelijke langdurige droogteperiodes nog zullen toenemen. Verschillende waterloopbeheerders zijn zich hiervan bewust en nemen maatregelen. Zo bouwt NV De Scheepvaart momenteel pompen op de sluizencomplexen van het Albertkanaal te Ham, de andere sluizencomplexen op het Albertkanaal volgen later. Op deze manier kan een deel van het gebruikte schutwater, dit is het water dat nodig is om de schepen te versluizen, in droge periodes terug gepompt worden, wat leidt tot een vermindering van het waterverbruik met ca 50%. In periodes van voldoende water kunnen de installaties als waterkrachtcentrale ingezet worden voor de productie van duurzame energie. Bij het ontwerp van de installaties is grote aandacht besteed aan de visvriendelijkheid ervan.

Toetsing signaalgebieden

Op het raakvlak tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening – Signaalgebieden zijn de nog niet ontwikkelde, harde gewestplanbestemmingen (woongebied, industriegebied,...) die in de waterbergings- en waterconserveringsgebieden liggen. Deze waterbergings- en waterconserveringsgebieden werden afgebakend in de bekkenbeheerplannen en geven uitvoering aan de drietrapsstrategie 'vasthouden - bergen - afvoeren'. Om een afdoende oplossing te bieden aan wateroverlast, zijn brongerichte maatregelen en voldoende ruimte voor water strikte vereisten.

De bekkenbeheerplannen spreken zich niet uit over de signaalgebieden. Dit gebeurt wel via de actie 'toetsing signaalgebieden' die in 2010 in het Netebekken werd opgestart. In maart 2011 bekrachtigde het bekkenbestuur van het Netebekken de uitgewerkte signaalgebieden te Mol, Herentals en Vorselaar. Hiermee wordt een start gegeven aan een duurzame oplossing voor gebieden waar ontwikkelingsmogelijkheden niet optimaal zijn afgestemd op het watersysteem. Waterbeheerders kunnen de toetsingsoefening van de signaalgebieden gebruiken als input voor de watertoets. Ruimtelijke planners en vergunningverleners kunnen met de info vanuit het watersysteem aan de slag om te komen tot een duurzame oplossing. U kan de goedgekeurde signaalgebieden [hier](#) raadplegen.

Stroomgebiedbeheerplan bakent speerpuntgebieden af

Volle kracht vooruit in de speerpuntgebieden – Op 8 oktober 2010 stelde de Vlaamse Regering de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas met bijhorend maatregelenprogramma voor Vlaanderen vast. Deze plannen, die in heel Europa per stroomgebied opgemaakt worden in uitvoering van de kaderrichtlijn Water, hebben tot doel de toestand van het oppervlakte- en grondwater verder te verbeteren.

Omdat de kosten van een aantal bijkomende maatregelen erg hoog oplopen, zullen ze in eerste instantie gebiedsgericht, in speerpuntgebieden ingezet worden. In Vlaanderen werden 21 speerpuntgebieden geselecteerd, waarvan zes in het Netebekken. Voor de onbevaarbare waterlopen wordt het speerpuntgebied bepaald door het afstroomgebied van één waterlichaam. In de bevaarbare waterlopen is voor een projectmatige aanpak gekozen en staat de aanpak van specifieke knelpunten in meerdere waterlichamen centraal.

Gezien de kwaliteit in heel wat waterlopen in het Netebekken relatief goed is, stelt de Vlaamse overheid voorop om in vijf speerpuntgebieden de 'goede toestand' al in 2015 te bereiken. Het gaat om belangrijke delen van de Kleine Nete, de Grote Nete, de Wamp en de Molenbeek – Bollaak. Alles samen gaat het om een aanzienlijk gebied: de afstroomgebieden van deze waterlopen beslaan samen zowat de helft van het Netebekken. Bovenop

deze speerpuntgebieden, werd het stroomgebied van de Grote Laak aangeduid als speerpuntgebied waarbij gestreefd wordt naar een belangrijke kwaliteitsverbetering tegen 2015.

De kwaliteit van heel wat waterlopen in dit deel van het Netebekken mag dan vrij goed zijn, het watersysteem kampt er nog met heel wat problemen. Zowel de huishoudens, de landbouw en de industrie hebben een impact op de waterkwaliteit. Daarnaast komen er in het gebied heel wat overstromingen voor. Er is behoefte aan meer ruimte. Aan de andere kant zijn er steeds meer problemen met verdroging.

Problemen in een watersysteem komen nooit alleen, omdat alle delen ervan onderling met elkaar in verband staan. Daarom worden in de speerpuntgebieden integrale projecten uitgewerkt, waarbij verschillende acties en maatregelen optimaal gecombineerd worden. Niet alleen de uitvoerders van de maatregelen, ook de gebruikers van het gebied worden betrokken bij de speerpuntaanpak. Alleen door doordacht te investeren en samen te werken, lijkt het halen van de doelstellingen realistisch.

Vanuit het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken zal extra ingezet worden op de uitvoering van het Sigmaplan. Met het Sigmaplan worden de laaggelegen gebieden in de valleien van de Zeeschelde en haar tijdgebonden zijrivieren beschermd tegen overstromingen. De veiligheids- en natuurdoelstellingen worden verwezenlijkt door ruimte te geven aan de rivieren, het herstel van vroegere valleigebieden, de aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden, de creatie van wetlands, slikken en schorren en lokale dijkverhogingen. Binnen het Netebekken worden projecten gerealiseerd in de vallei van de Grote Nete van Geel-Oosterlo tot de Hellebrug te Itegem, langs de Kleine Nete in het gebied Varenheuvel-Abroek en op de Beneden-Nete ter hoogte van de bestaande overstromingsgebieden Anderstadt I en II en de Polder van Lier.

Wat betreft de kanalen ligt de focus op het wegwerken van de ruimingsachterstand en het duurzaam ruimen van sediment op het kanaal Dessel-Turnhout-Schoten. Voor het Albertkanaal ligt de focus op het toepassen van het laagwaterscenario.

Meer informatie over de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas vindt u op www.integraalwaterbeleid.be. U vindt er ook een toegankelijke brochure met meer info over de speerpuntgebieden.

Ook riooloverstorten worden bemeten

Meten is weten – Zelfs waar goed uitgebouwde rioolwaterzuiveringsinstallaties optimaal functioneren, zorgen overstorten bij hevige regenval nog steeds voor vervuiling van onze waterlopen. Om een beter zicht te krijgen op de omvang van deze vervuiling is het belangrijk gegevens te verzamelen. Hoe frequent werkt een overstort en hoeveel ongezuiverd water komt er in de waterloop terecht? Heeft deze lozing een invloed op de biochemische en de biologische waterkwaliteit stroomafwaarts het overstort? Zeker in ecologisch kwetsbare en beschermde gebieden kan de impact immers groot zijn. Eens de impact ingeschat en bekend is, kan naar oplossingen gezocht worden. Ook nadien blijft het opvolgen en meten van de overstortenwerking cruciaal en interessant.

Een mooi voorbeeld hiervan is het overstort 'Hechtel-Fazant' in het afstroomgebied van de Grote Nete te Hechtel-Eksel. Het overstort bevindt zich in de bovenlopen van de Grote Nete, een kwetsbaar gebied gezien de afbakening van de vallei als Habitatrichtlijngebied. De Grote Nete is bovendien aangeduid als prioritair speerpuntgebied volgens de recent goedgekeurde stroomgebiedbeheerplannen. Concreet houdt dit in dat uiterlijk tegen 22 december 2015 de goede ecologische en chemische toestand gehaald moet worden. Voldoende redenen dus om het overstort grondig te saneren. De aanleg van een bufferbekken voor het overstort zorgde in 2009 al voor een forse daling van het aantal keer dat het overstort in werking trad, een trend die bevestigd werd in 2010. Gezien het belang van deze investering, zal de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) het effect ervan op de waterkwaliteit en de overstortwerking in de volgende jaren op de voet opvolgen. Meer achtergrondinformatie en cijfermateriaal over het overstort Hechtel-Fazant kan u [hier](#) raadplegen.

In de kijker

- Het *bekkenvoortgangsrapport 2010* werd goedgekeurd door het bekkenbestuur. Dit rapport maakt een analyse van de voortgang van de acties uit het bekkenbeheerplan en de deelbekkenbeheerplannen en wijst op eventuele knelpunten. U kan het rapport [hier](#) raadplegen.
- *Water* is voortaan een *mensenrecht*. Op 28 juli 2010 hebben de Verenigde Naties het recht op toegang tot proper water uitgeroepen tot mensenrecht. De resolutie kon in de 192 leden tellende Algemene Vergadering op een ruime meerderheid rekenen. De resolutie heeft geen wettelijk statuut binnen het internationale recht, maar als deel van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens is zij wel van groot politiek belang.
- *Water in de stad – heel wat kansen*. In het najaar van 2011 zal het bekkensecretariaat, via de actie “Water in de stad” uit het bekkenbeheerplan, de mogelijke plaatsen waar water terug een vooraanstaande plaats in de stads- of dorpskern kan krijgen, inventariseren. De bedoeling ervan is het draagvlak voor water in de stad te verhogen, de waterloopbeheerders te ondersteunen bij het selecteren van projecten, en mee te zoeken naar financieringsmogelijkheden om deze projecten te realiseren.
- Na het grote succes van vorig jaar organiseert het Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete op 21 augustus de tweede editie van het streekevenement *KomeNete!* Ook het bekkensecretariaat doet terug mee. Er worden heel wat activiteiten gepland voor jong en oud, zoals afvissingen van de vistrap, wandelingen, info over de kwaliteit van de Nete, eetstandjes,... Maak kennis met kleine waterdiertjes van de Nete en leer meer over de werking van de stuw en de vistrap. Ook de nieuwe tunnel langs de Kleine Nete onder de ring te Herentals wordt extra in de kijker gezet. Voor meer info: zie www.rlkgn.be.



Wenst u deze nieuwsbrief niet langer te ontvangen? Stuur dan een e-mail met als titel 'uitschrijven' naar secretariaat_nete@vmm.be.

Deze digitale nieuwsbrief wordt samengesteld door het bekkensecretariaat Netebekken. Suggesties of andere opmerkingen kan u bezorgen aan het bekkensecretariaat .

Contactpersoon: Bram Abrams, bekkencoördinator, T 03 224 63 83, secretariaat_nete@vmm.be